1893 — 1973
80 років
Служби Народові

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXX. Ч. 118. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК ВІВТОРОК, 26-го ЧЕРВНЯ 1973 ЦЕНТІВ 15 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK TUESDAY, JUNE 26, 1973 No. 118. VOL. LXXX.

Узгіднено програму европейської конференції

Бонн. — Після довгих переговорів представники 33 европейських держав західнього та совєтського бльоку узгіднили програму заплянованої Европейської конференції безпеки та співпраці, яка формально пічнеться у Гельсінках 3 липня. Намічена програма включає обмін військовими обсерваторами між НАТО та державами Варшавського пакту, а також зобов'язує обидві сторони — НАТО і держави Варшавського пакту повідомляти у випадку більших військових пересунень та засадничих змін. На самому початку конференції у Гельсінках, в якій візьмуть участь міністри закордонних справ заінтересованих країн, будуть оформлені різні комісії, завдання яких буде опрацювати різні аспекти загальної конференції осінню цього року у Гельсінках. Загальна конференція мала б схвалити декларацію принципів, на основі яких закінчено б в Европі період „холодної війни". Передбачена дискусія в таких трьох ділянках: безпеки, контактів і обміну людей, ідей та економіки.

Польща „спеціялізується" у виробництві машин для СССР

Варшава. — Газета „Трибуна люду" опублікувала деякі дані про машинобудівництво в Польщі та про „позитивні" наслідки „спеціялізації", яку всім сателітним державам накинув СССР в системі Ради Европейської Взаємодопомоги. За даними газети, під сучасну пору на совєтських будовах працює 6 тисяч екскаваторів та 2 тисячі самохідних кранів, на яких видніє марка польських заводів. „Спеціялізація" польської промисловости згідно з плянами Ради Економічної Взаємодопомоги має ще збільшитися два рази, коли мова про виробництво будівельних машин (екскаваторів та самохідних кранів). Газета додає, що, мовляв, в заміну з СССР Польща дістає товарі, що їх у Польщі більше не виробляється.

Продуценти харчових продуктів заявляють, що існує загроза браку харчів

Вашингтон. — Ряд продуцентів харчових продуктів заявили, що через встановлення 60-тиденного „замороження" цін, може настати брак харчових продуктів. Такі фірми як „Дженерал Фудс" твердять, що вони не можуть продавати своїх продуктів по таких цінах, як це вимагає „замороження", бо оригінальні продуценти-фармери не підлягають цьому „замороженню" і підносять ціни на сільськогосподарську сировину. Продуценти харчових продуктів вимагають, щоб Уряд поширив „замороження" цін також і на сировину. Коли Уряд цього не зробить, твердять продуценти, то вони будуть змушені зменшити доставу своїх продуктів до крамниць. В такому випадку грозить брак харчових продуктів і поширення „чорного ринку". Продуценти кажуть, що в деяких випадках ціни на сільськогосподарську сировину є набагато вищі ніж продуценти можуть жадати за свої продукти. Але деякі спеціялісти від харчової індустрії та організації, які представляють споживачів, твердять, що продуценти харчових продуктів вживають шантажу, бо ніякої небезпеки браку харчів немає та що продуценти хочуть, щоб споживачі перебрали на себе тягар вищих цін на сільськогосподарську сировину.

Більшість членів „Американської Медичної Асоціяції" заявилася проти націоналізованої системи охорони здоров'я

Ню Йорк. — Більшість американських лікарів незадоволені програмами федерального уряду в справі охорони здоров'я, а одна третя лікарів заявилася готовою бойкотувати націоналізовану систему охорони здоров'я, коли б Уряд таку систему встановив. Такі висновки були проголошені речником „Американської Медичної Асоціяції", яка тепер відбуває свою річну конвенцію в Ню Йорку. Д-р Карл А. Гофман, президент Асоціяції, сказав, що ці висновки базовані на опитуванні, в якому взяло участь понад 100.000 лікарів. Три американські лікарі із кожних 5-ох заявило, що вони не є задоволені з сум грошей, які їм платить Уряд в програмі „Медикер". Більше ніж 35 відсотків запитаних лікарів заявили, що якби була встановлена націоналізована система охорони здоров'я, то вони б її бойкотували, або зовсім покинули практику медицини. Майже стільки лікарів сказали, що вони ще непевні, яка була б їх реакція на націоналізацію системи охорони здоров'я. Президент Асоціяції заявив, що всілякі пропозиції націоналізувати медичну опіку становлять загрозу для якості медичної опіки та що така націоналізована опіка потягла б за собою величезні кошти.

37 дівчат зголосилося на дитячий табір на Союзівці

Союзівка, Кергонксон. Минулої суботи, 23-го червня, на цій оселі Українського Народного Союзу у полудневих година почався черговий дитячий табір для дівчат, який триватиме до 14-го липня та до участи в якому зголосилося 37 дівчаток у віці від 7 до 11 років. Табір також у цьому році веде пані Євгенія Цікало, мавши до помочі бунчужну Марійку Фесьо та сім сестричок. Приїхали на табір дівчатка з вісімох стейтів, від Ню Йорку до Флориди та від Пенсильвенії до Іллиной. Темою цьогорічного табору є: „Мандрівка по Україні", користуючись при цьому видаваним УНСоюзом дитячим журналом „Веселка". Після закінчення табору для дівчат, 14-го липня почнеться такий табір для хлопців.

60 УЧАСНИКІВ ТЕНІСОВО ТАБОРУ НА СОЮЗІВЦІ

Союзівка. В суботу, 23-го червня, тут почався однотижневий вишкільний тенісовий табір, до якого зголосилося кругло 60 хлопців і дівчат у віці від 12 до 18 років. Табір, що триватиме до 29-го червня, ведуть Юрій Савчак і Зенон Снилик, асистентом є Роман Ракочий мол.

У ВАШИНГТОНІ ЗАКІНЧИЛАСЯ ОДНА ВЕРШИННА КОНФЕРЕНЦІЯ, У ПАРИЖІ ПОЧИНАЄТЬСЯ ДРУГА

Сан Клементе, Каліфорнія. — В неділю 24 червня закінчилися тут наради на вершинах між президентом Ніксоном та генеральним секретарем КПСС Л. Брежнєвим. На закінчення нарад обидва лідери підписали кінцевий комунікат, в якому окремо підкреслено велике значення договору про бажання обох сторін не стосувати сили чи погрози сили у випадку конфлікту між ЗСА та СССР, а також не стосувати сили щодо інших держав. За словами обох лідерів, договір, на основі якого усунено загрозу атомової війни, започатковує нову добу в історії людства, яке матиме тепер змогу організувати своє життя у мирній атмосфері, без страху за завтрішній день. Закінчуючи свій побут у західньому Білому Домі, Брежнєв виступив по телевізії з 47-хвилинною промовою до американського народу, в якій дав огляд і оцінку щойно закінченої вершинної конференції та насвітлив політику совєтського режиму. Від'їзд Брежнєва до Вашингтону 24 червня мав неформальний характер. Він ще зустрівся з трьома астронавтами, які якраз закінчили успішно свій експериментальний політ на дослідній станції „Скайлеб" та був присутній на прийнятті під відкритим небом, влаштованому в його честь з участю американського мистецького світу. Як інформують, дводенні розмови у Сан Клементе мали незвичайно інтенсивний характер і стосувалися різних аспектів американсько - совєтських стосунків. Багато часу і уваги зайняло підготування кінцевого комунікату. Із Сан Клементе Брежнєв повернувся в асисті державного секретаря В. Роджерса до Вашингтону, а звідси переїхав до Кемп Дейвід, де провів ніч. Згідно з пляном, Брежнєв мав виїхати з Вашингтону в понеділок 25 червня до Парижу, де він матиме чергову зустріч на вершинах з французьким президентом Ж. Помпіду.

Ділово-примирливий тон промови Брежнєва

Всі американські телевізійні станції передавали промову Брежнєва у вечірніх годинах 24 червня. Промова тривала 47 хливин і в ній Брежнєв заторкнув широкий вахляр справ і проблем, зосереджуючися, очевидно, на питанні американсько-совєтських взаємин. У якійсь мірі його промова щодо змісту і форми нагадувала подібну промову президента Ніксона на закінчення його побуту в СССР. Брежнєв дуже схвально висловлювався про намагання президента Ніксона завернути американську політику на нові рейки і покінчити з періодом холодної війни. „З уваги на ситуацію не було легким завдання, — говорив Брежнєв, —завернути із шляху взаємного недовір'я до відпруження, нормалізації і взаємовигідної кооперації. Потрібно було відваги та передбачливости, довгої кропіткої підготовчої праці." Брежнєв нагадав роки війни з гітлерівською Німеччиною, понесені втрати у цій війні, підкреслюючи, що хоч рани війни вже загоїлися, то пам'ять про неї не вмерла. Багато уваги Брежнєв присвятив тому, щоб насвітлити „досягнення" совєтського режиму на відтинку утривалення миру у світі, а також на внутрішньому відтинку в СССР. „Ми горді з того, що ми побудували нове суспільство — стабільне суспільство, яке надійно розвивається і яке гарантує для всіх наших громадян соціяльну справедливість та дає змогу зробити власністю всіх людей здобутки модерної цивілізації. Ми горді з того, що багато колись поневолених націй і народностей нашої країни стали справді рівними і що вони тепер у тісно пов'язаній спільноті націй розвивають свою економіку та культуру". Не обійшлося також і без того, щоб Брежнєв не розповів про „грандіозні пляни на майбутнє", зокрема щодо розвитку Сибіру, мовляв, співпраця з СССР може справді мати вигляди і може принести чималу матеріяльну користь для ЗСА. Не забув Брежнєв сказати про „совєтську мирну програму", яку схвалив XXIV з'їзд „нашої правлячої партії, Комуністичної партії СССР". Він також висловив „жаль" з того приводу, що „не мав змоги", з уваги на ділові розмови, „зустрінутися з „американським населенням", відвідати американські міста, заводи, хати. Брежнєв висловив надію, що це він зможе зробити, коли приїде до ЗСА через два роки.

Заключені договори

Вершинна конференція лідерів ЗСА та СССР принесла нову серію договорів між цими двома державами. Не рахуючи спільного комунікату, президент Ніксон та Л. Брежнєв підписали дев'ять договорів, які стосуються транспортації, сільського господарства, океанографії, податків, культурного обміну, атомової зброї та енергії, відвернення можливости атомової війни, торгівлі та совєтсько-американських повітряних ліній. Договір про транспортацію передбачає спільні зусилля по лінії розв'язки транспортаційних проблем, включаючи залізничний транспорт, літунський, морський та автомобільний, будівництво мостів та пристаней. Договір про сільське господарство має на меті забезпечити належний рівень продукції сільськогосподарських товарів і передбачає співпрацю на відтинку сільськогосподарських дослідів, виробництва, торговельного обміну. Договір на полі океанографії має започаткувати співпрацю над вивченням океанічних вод та способів і метод використовування морських багатств для добра всього людства. Договір про культурний обмін заторкує обмін мистецькими ансамблями, а також співпрацю в наукових дослідах,на відтинку освіти, обміну літературою та такими публікаціями, кя „Америка", американським журналом, призначеним для Совєтського Союзу, та „СССР", совєтським журналом, призначеним для ЗСА. Питання охорони громадян перед подвійним прибутковим оподаткуванням регулюватиме на майбутнє договір про подвійне оподаткування від прибутків. Цей договір стосується громадян СССР та ЗСА, які одержують заробітню платню, чи мають прибутки у несвоїх державах. Договір про атомову зброю та енергію передбачає приспішення переговорів щодо обмеження атомового озброєння та започаткування співпраці щодо мирного використовування атомової енергії. Про відвернення можливої атомової війни говорить декларація, в якій ЗСА та СССР зобов'язалися не стосувати війни, як засобу вирішування конфлікту, а також зобов'язалися не стосувати збройної сили у відношенні до інших держав. Договір про торговельні взаємини передбачає створення американсько-совєтської торговельної палати, а також приділення для торговельних компаній та представництв потрібного місця на бюрові приміщення. Договір про поширення пасажирського летунського обслуговування передбачає відкриття додаткових летунських ліній між ЗСА та СССР, що їх мають забезпечити з одного боку совєтський Аерофлот, а з другого — американська летунська компанія Пан Амерікен. Чи і що уточнено на відтинку голосної проблеми вільної еміграції з СССР, ніяких інформацій немає.

„Ню Йорк Таймс", коментуючи відвідини Брежнєва, згадує про переслідування українців

Ню Йорк. — У недільному виданню „Ню Йорк Таймс"-у з 24 червня надруковано довший коментар американсько-совєтських домовлень під час відвідин совєтського партійного верховоди Брежнєва і його розмов з президентом Ніксоном, при чому згадується „переслідування видатних кандидатів та емігрантів між совєтськими жидами та переслідування українців й інших самостійницько наставлених інтелектуалів з-поміж совєтських меншин". Газета насамперед корисно оцінює „поліпшення атмосфери совєтсько-американських відносин" та додає, що навіть найгарячіші оборонці совєтсько-американського відпруження мусять бути стурбовані синтетичним характером дбайливо інсценізованого показу публічних зв'язків минулого тижня. Містера Брежнєва дбайливо заслонювано від американської публіки та від ригорів конференції вільної преси... Містер Брежнєв та його речники давали часті натяки, що ціною продовжування цієї побажаної приязні відносно З'єднаних Стейтів є багатобільйонові кредити в американських долярах, які зв'яжуть економію З'єднаних Стейтів на цілі дальші десятиріччя із зворотом в совєтській нафті та інших постачань із Сибіру, даючи цій країні економічне зацікавлення в продовжуванні совєтської гегемонії над Сибіром напроти Китаю..." У коментарі в дальшому сказано: „В Совєтському Союзі останні зміни тону офіціяльної пропаґанди про цю країну (Америку) вистачали на те, щоб викликати турботи серед совєтських консерватистів, чи бува Містер Брежнєв не забув про „загрозу" американського капіталізму. Але позитивному розвиткові треба протиставити факт, що контроля над внутрішніми совєтськими дисидентами тепер найсильніша за всі роки, що переслідування видатних кандидатів на емігрантів між совєтськими жидами продовжується рівночасно із переслідуванням українців та інших самостійницько наставлених інтелектуалів з-по між совєтських меншин..."

У тому ж недільному виданні „Ню Йорк Таймс"-у у редакційній його частині надруковано майже цілосторінкове оголошення відомої організації „Амнестія для дисидентів", в якому десятки підписаних під цим зверненням „американських дисидентів" вимагають амнестії для совєтських дисидентів, між якими на першому місці ставиться українців, називаючи поіменно Чорновола, Дзюбу, Калинців, Мороза, Шухевича, Стуся, Сверстюка, та Світличного.

Спеціяльні радіопередачі „Смолоскип"-у в зв'язку з приїздом Брежнєва

Вашингтон (УІС „Смолоскип"). — У зв'язку з приїздом Л. Брежнєва, ген. секретаря комуністичної партії СССР до Америки, у Вашингтоні проведено ряд протестів в обороні ув'язнених діячів в Україні й інших національностей в СССР. Одним з виявів таких акцій було 15 однохвилинних радіопередач через американську радіостанцію ВГФС-ФМ у Вашингтоні, яку зорганізував з рамені Української Інформаційної Служби „Смолоскип" її віцепрезидент для зовнішніх справ, д-р Андрій Зварун.

Ціллю цих радіопередач в днях 20-24 червня 1973 р. було не лише запротестувати проти переслідувань в Україні, але й вказати на репресії українців, поруч з жидами і здушенням свободи в Чехо-Словаччині та дійти до масового американського слухача молодого віку — студентів і молодих професіоналістів, які є постійними слухачами цієї радіостанції в столиці ЗСА. В радіопередачі „Смолоскипу", яка повторялася п'ятнадцять разів, було сказано: „Вкоротці Уряд ЗСА рішить чи дати Совєтському Союзові статус найбільш упривілейованої держави в торгівлі. Призадумайтесь над такими справами: в часі панування Брежнєва, боротьба Чехо-Словаччини за лібералізацію була здушена танками. Тепер жидів держать, як в'язнів, а сотні українських мистців, письменників і вчених кидають в тюрми лише за те, що вони домагаються своїх громадянських прав, гарантованих совєтською конституцією. В концентраційних таборах або психіятричних заведеннях знаходяться Юрій Шухевич, письменники — Мороз, Дзюба, Чорновіл і Калинці, вчені — Строката, Плющ, Глузман. Уряд, який так поводиться зі своїми громадянами не сміє бути нашою найбільш упривілейованою державою. Коли ми не толерували Гітлера, то чому ми толеруємо Брежнєва? – Програма спонзорована „Смолоскипом" — Українською Інформаційною Службою (адреса).

Придержуючись політики „співіснування", деякі вашингтонські радіостанції відмовилися прийняти текст такої радіопередачі. Погодилися прийняти радіостанція ВГФС-ФМ, яка мусіла його зголосити Федеральній Комісії Комунікації.

В СССР засуджено на кару смерти німецького громадянина

Мюнхен. — Німецька газета „Зюддейтше Цайтунг" з 17 червня принесла повідомлення про те, що совєтський окружний суд в Олександрівську Луганської области засудив на кару смерти німецького громадянина Александра Дінкеля, обвинуваченого у поповненні на Україні воєнних злочинів. Згідно з інформаціями німецьких урядових чинників, Дінкель народився в Харкові і жив в СССР до другої світової війни, а з відступом німецьких військ переїхав до Німеччини, де прийняв німецьке громадянство. До СССР поїхав у відвідини і там його арештовано та засуджено. Разом з ним засуджено на кару смерти місцевого жителя — совєтського громадянина, про якого газета не подала ніяких ближчих даних. Речник німецького міністерства закордонних справ заявив, що в гру входять справи т. зв. подвійного громадянства, але коли йдеться про німецьку сторону, то для неї важний є факт, що Дінкель був німецьким громадянином і тому німецький уряд інтервеніював в Москві.

Українки візьмуть участь в Міжнародній Жіночій Конференції у Відні

Ню Йорк, Н. И. — У днях від 23-го червня до 3-го липня ц. р. відбудеться у Відні, Австрія, 20-та трирічна конференція Міжнародної Ради Жінок, в якій візьмуть участь делегації жіночих крайових рад з 65-ти різних держав світу. В конференції візьме участь дві українки: п-і Стефанія Савчак, в складі делегації Крайової Ради Жінок Канади, та п-і Марія Душник, заступниця головного предсідника УНСоюзу та член Політичної Ради УККА, яка є в делегації Крайової Ради Жінок ЗСА та яка назначена панелісткою на сесії конференції. Пані М. Душник, яка виїхала до Відня в суботу 23-го червня ц. р. увечорі, відвідає Швайцарію, Німеччину, Францію, Бельгію та Англію.

Українці взяли участь у з'їзді канадських письменників

Вінніпеґ (СД). — Тут у приміщеннях Манітобського університету відбувся в днях 17-20-го червня річний з'їзд канадських письменників (Канадіян Авторс Ассосійшен) в присутності понад 200 учасників із різних провінцій Канади. Господарем з'їзду був Вінніпезький Відділ асоціяції, який очолює українець В. Палюк. В річних сесіях і нарадах взяли участь з українців Ольга Войценко, Мира Лазечко-Гаас, Е. Остапович - Пічфорд, Надя Костишин, проф. Яр. Рудницький С. Репа й інші.

ТУСМ влаштовує семінар в УВУ

Чикаґо. — З нагоди 40-ліття штучного голоду в Україні Світова Управа Товариства Української Студіюючої Молоді ім. М. Міхновського, мавши на увазі обзнайомлення свого членства та загально українського студентства із обставинами та політикою тодішнього уряду СССР, влаштовує семінар, присвячений студіям цих трагічних часів для українського народу. Семінар відбуватиметься від 8-го до 14-го серпня ц.р. на Українському Вільному Університеті в Мюнхені. Для уможливлення участи поважного числа українських студентів, Світова Управа влаштовує прогульку до Европи. Учасники прогульки відлітатимуть 30-го липня ц.р. із Ню Йорку та повернуться до Ню Йорку 20-го серпня ц.р. Крім однотижневого побуту в Мюнхені, учасники відвідають міста: Люксембурґ, Париж, Монако, Фльоренцію, Женеву, Рим, Венецію, Інсбрук, Цюріх та Гайдельберґ. Кошт прогульки 598.00 дол. Ціна включає кошт літака, семінару, харчування та нічлігу. Зацікавлені студенти можуть зголошуватись не пізніше як 15-го липня ц. р. із завдатком в сумі 100.00 дол., на адреси: Mr. Pawlo Oleksiuk, 2316 W. Iowa St., Chicago, Ill. 60622, або: Ukrainian Student Org., National Executive Board, P.O. Box 1228, Milwaukee, Wisc. 53201.

Німецькі держави будуть прийняті в члени ОН

Об'єднані Нації, Ню Йорк. — Комісія Ради Безпеки ОН для справ приймання нових членів одноголосно рекомендувала прийняти до Об'єднаних Націй Федеральну Республіку Німеччини та Німецьку Демократичну Республіку. Формальне прийняття в члени ОН обох німецьких держав наступить в часі черговоі сесії Генеральної Асамблеї ОН, яка згідно з статутом ОН має зарезервоване право приймати в члени ОН на рекомендацію Ради Безпеки.

Делеґації КПСС відвідали Бельгію та Єгипет

Москва. — ТАСС опублікував повідомлення про те, що в днях з 12 по 19 червня Бельгію відвідала делеґація КПСС, яка була там гостем Бельгійської Соціялістичної Партії. Відвідини відбулися в рамках „продовжування контактів, початих в листопаді минулого року в час перебування в СССР делеґації БСП". У заключному комунікаті від імени делеґації КПСС та Бельгійської Соціялістичної Партії висловлено готовість підтримувати політику миру та співпраці між державами з різними соціяльними системами. У тому самому часі інша делеґація КПСС побувала в Єгипті. Цю делеґацію очолював член ЦК КПСС, перший секретар Азербайджана Г. А. Алієв. Делеґація познайомилася, як інформує ТАСС, з життям єгипетського народу та з діяльністю Арабського Соціялістичного Союзу, на запрошення якого відбулися ці відвідини. І одні і другі відвідини проходили під кутом пропаґанди „мирного співіснування".

В Нюарку помер св. п. о. д-р Володимир Клодницький

В останній хвилині, як це число „Свободи" мало друкуватись на пресі, з Нюарку наспіла вістка, що там в суботу, 23-го червня, помер на 83-му році життя св. п. о. д-р Володимир Клодницький, парох українських православних церков в Гемптоні, Байоні і Нюарку, колишній майор Української Галицької Армії та активний учасник Українських Визвольних Змагань. Панахиди в понеділок і вівторок, 25 і 26-го червня о год. 8-ій вечора у похоронному заведенні Литвина в Ірвінґтоні, похорон у четвер, 28-го червня, о год. 9-ій рано з церкви Успіння Пресв. Богородиці в Норт Гемптоні у Пенсильвенії на місцевий український православний цвинтар.

ІРАКСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ В СССР

Москва. — 19-го червня сюди прибула на запрошення ЦК КПСС делеґація провідних діячів Партії Арабського Соціялістичного Відродження (БААС) Іраку під проводом члена Центрального комітету БАСС, полк. А. К. аль-Джанабі, який є керівником управління політичного виховання іракської армії. Завданням делеґації є, як інформує ТАСС, „зазнайомитися з досвідом партійно-політичної роботи в Совєтській армії".

ЄВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Російська логіка

Протестаційне оголошення в газеті „Ню Йорк Таймс" з 22 червня, яку видала „Асоціяція за свободу Росії" у співпраці з деякими іншими російськими організаціями, критикуючи запрошення до ЗСА Л. Брежнєва, має своє значення як один з голосів остороги проти підступної політики совєтського тоталітарного режиму. Справедливою в цім оголошенні є характеристика совєтського режиму і його політики, спрямованої на ліквідацію поодиноких народів в СССР. Можна погодитися також з твердженням, що „СССР — це не Росія", якщо прийняти до уваги етнографічну російську територію, яка, очевидно, не покривається з територією СССР, в кордонах якого є ще десятки не-російських народів.

На жаль, на цьому кінчиться правильність російських заяв і тверджень. Говорячи про те, що „СССР — це не Росія", автори оголошення одночасно інформують про „250 мільйонів росіян" і про те, що аж „80,000,000 росіян" загинуло у висліді терористичної політики совєтського режиму. Тут уже щось не в порядку з російською логікою. Звідки вони взяли аж 250 мільйонів росіян і 80 мільйонів російських жертв совєтського режиму? Навіть найбільш натягненими даними совєтського Статистичного Управління в СССР на 242 млн. мешканців є всього 129 млн. росіян, тобто до 250 млн. ще бракує 120 млн. Така мова статистичних даних, про які можна дізнатися з будь - якого демографічного довідника. Так само безпідставно говорити про загибель 80 млн. росіян за час існування совєтського режиму.

Каже відома українська приповідка: „брехнею світ перейдеш, але додому не вернешся!" Цю приповідку треба застосувати до тверджень у згаданім російськім оголошенні. Очевидно, ми цілком свідомі інтенцій авторів, які, і далі заступаючи російські імперські позиції, мріють про реставрацію російської імперії на всіх просторах СССР тільки з іншим режимом. Але з прикрістю треба ствердити, що у порівнянні з ними навіть совєтський режим, принаймні на папері, щедріший, бо бодай формально признає існування в СССР, крім Російської Федерації, національні республіки і говорить, що є тільки 129 млн. росіян в СССР, не зачисляючи до них всіх не-російських народів.

Подвиг у космосі

У п'ятницю 22-го червня перша залога космічної лябораторії „Скайлеб" осіла на водах Тихого океану. Самий факт щасливого осіду не був би таким важливим — американці вже звикли до щасливих поворотів своїх космічних кораблів — якби не те, що астронавти зі „Скайлебу" довершили подивугідних подвигів.

Відразу після запущення „Скайлебу" в космос 14-го травня виник ряд проблем, зв'язаних із перегріванням лябораторії та браком електричної енергії. Ціла місія „Скайлебу" стала під великою загрозою. Не було певности, чи три залоги зможуть виконати заплянувані експерименти і чи взагалі зможуть перебувати на „Скайлебі" довший проміжок часу. Всі ці питання розв'язала перша залога „Скайлебу", яка вилетіла в космос 25-го травня. Астронавти Чарлз Конрад мол., Джозеф П. Кервін і Пол Дж. Вейц накрили космічну лябораторію „парасолею", розв'язавши цим до великої міри проблему з перегріванням. Коли на „Скайлебі" виник ще більший брак електричної енергії, то, „вийшовши в космос", астронавти розкрили ушкоджене „соняшне крило", яке почало нормально перетворювати соняшні промені на електричну енергію. Астронавти також направили кілька батерій, які не функціонували правильно. Ці всі направи зроблено в умовах великої небезпеки.

Але признання астронавтам належиться не тільки за це. Вони перевели також ряд важливих експериментів, які можуть допомогти у розв'язці деяких проблем на Землі та в космосі. Наприклад, з допомогою телескопів робили знімки з поверхні земної кулі, з яких можна буде вивчати стан лісів, занечищення повітря та води, виявляти мінеральні поклади тощо. Вони привезли з собою фільми, з яких можна буде вивчати поверхню Сонця і деякі зоряні констеляції. Перебуваючи на „Скайлебі", астронавти переводили на собі різні медичні експерименти, висліди яких допоможуть лікарям краще зрозуміти функціонування людського організму.

Крім того, перша залога встановила новий рекорд перебування в космосі і своєю працею та відвагою уможливила полети в космос двох наступних залог, які мають пробути там по 56 днів.

Астронавти Конрад, Кервін і Вейц вповні заслуговують на гратуляції, які їм 17-го червня передав телефоном президент Р. Ніксон, заявляючи, що вони доказали, що при всій скомплікованій апаратурі і техніці людський чинник і винахідливість таки найважливіші.

П. Феденко

ПОРАДИ ТИРАНАМ-ДЕСПОТАМ

Мюнхен. — „Бездна бездну призиває", — писав філософ Сковорода. „Крайності збігаються", — кажуть французи. Ці слова прийшли мені на думку при читанні споминів російського монархіста українського роду Василя Шульгина.

Віталій Шульгин, професор Київського університету, був тільки формальним батьком Василя Шульгина: дійсним його батьком був професор Київського університету Дмитро Пихно, видавець і редактор щоденника „Кievлянин", ворожого українському народові. Перед своєю смертю в 1912 Пихно виробив проєкт закону для дальшого гноблення українського слова в царській імперії: Пихно був членом Державної Ради („Государственный Совет"), горішньої палати безсилого російського парляменту в Петербурзі. Той царський „совєт" був тільки декорацією для самодержавного режиму, як і теперішні „совєти" замасковують диктатуру в а т а жків компартії.

Після смерти свого батька Пихна Василь Ш у л ь гин став редактором „Кievлянина", в якому далі цькував українське національне відродження. Як член Державної Думи, безправного парляменту Росії, Шульгин, разом з іншими „тоже - малоросами", послами від України, виступав проти введення української мови в школах і нападав на „український сепаратизм".

У 1918 р. Шульгин був з двома синами своїми в російському „білому русі" на Дону і на Кубані, а у вересні 1919 р., коли Київ на короткий час захопило було військо Денікіна, Шульгин відновив тут газету „Кievлянин". Він ганьбив уряд Української Народної Республіки, зокрема ж Симона Петлюру, якого називав „баламутом": мовляв, борці за українську державність „баламутять" людність „Малоросії", що була, є і буде вірною підпорою єдиної неділимої Росії...

Ще другого „ворога Росії" атакував Шульгин у своїй газеті: жидів. І коли милі його серцю чорносотенні білогвардійці чинили погроми жидам у Києві, то Шульгин не засудив цього, а хвалив погроми в своїй статті „Пытка страхом" (катування страхом) і в інших подібних.

За Другої світової війни Шульгин жив у Югославії, і там у 1945 р. його застала совєтська поліція. Шульгина перевезли на Московщину. Його не карали за монархічні погляди, і він до своєї смерти в 1963 році мав від уряду пенсію, пробуваючи в місті Владимирі над К л я з ь м ою. Мало того, Шульгинові дозволено писати спомини, і вони були надруковані в журналі „История СССР" та окремою книжкою під заголовком „Годы". Московська комуністична пропаганда прославляє царський режим, який створив основу для перемоги большевизму в Росії, а курс антисемітизму вождів КПСС зблизив їх з давнім ненависником жидівства — В. Шульгиним та іншими подібними.

Писання Шульгина уважно читають ідеологи і виконавці політики совєтської імперії в Кремлі, бо їм Шульгин відомий здавна. Ще 1927 р. Шульгин їздив до Києва, Москви і Петербургу. То була дуже успішна містифікація: агенти ГПУ представилися Шульгинові в Парижі як діячі „монархічного руху" в СССР і хотіли показати Шульгинові силу і впливи тих „монархічних організацій". В Києві, в Москві й Петербурзі Шульгинові влаштовано зустрічі з „монархістами", які були в дійсності агентами ГПУ... Захоплений „силою монархічного руху" в СССР, Шульгин з допомогою своїх приятелів — „м о нархістів" (агентів ГПУ) вернувся в Париж і там видав книжку про свою подорож в країну совєтів: „Три столицы". Незабаром відомий детектив В. Бурцев розкрив цю дивовижну провокацію ГПУ, і Шульгин на деякий час замовк після такого скандалу.

Однак, він не змінив своїх поглядів на державну владу: ця влада мусить бути тверда, безоглядна, готова задушити кров'ю і залізом кожний протест, кожну спробу скинути деспотичний режим. Тому Шульгин винуватив царську владу не за її криваві діла, за гноблення народних мас і політичної свободи, а за безпорадність, за невміння задушити рух до свободи рішучо й безоглядно.

В книзі „Дни", що була надрукована в столиці Югославії — Београді, 1925 р., Шульгин описав, як завалилася самодержавна влада в Росії на початку березня 1917 року. На думку Шульгина, царський режим могла врятувати тільки гвардія, вірна цьому режимові. Але ту гвардію треба було створити не на основі мобілізації, а з добровільців, з людей перевірених політично і платити їм добрі гроші за службу:

„І при тому — не можна посилати гвардію на війну... Воювати з зовнішнім ворогом можна до останнього солдата армії і до першого солдата гвардії. Гвардія повинна бути на випадок програної війни, бо вона забезпечить дисципліну в деморалізованій армії і примусить до послуху збунтовану людність. Тому гвардію треба берегти для єдиної і почесної повинности — боротися з революцією" (ст. 218-219).

Само собою, ця мудрість В. Шульгина не нова. В різних країнах і в різних епохах деспоти - тирани держали при собі „тілесну охорону", яка мала забезпечити

(Закінчення на стор. 3-ій)

В. Ґут - Кульчицький

ПРО НАРОДЖЕННЯ ЗАГАДКИ

У світовій історії є багато мілітарних ситуацій, для яких найбільш підхожа назва мілітарно - політичні загадки. Р. Рахманний у своєму цікавому есеї, надрукованому недавно в „Свободі", згадує дві такі ситуації: перша з повстання Спартака, а друга з повстання Хмельницького. Ішов Спартак від перемоги до перемоги аж поки, як твердять історики, не зробив фатального рішення: замість іти далі на Рим, повернув назад на південь. І тут загадка: а що, якби він пішов таки на Рим? Наскільки його рішення заважило на розвитку світових подій? Хмельницький також здобував одну перемогу за другою, аж поки у рішальний момент не зробив подібної помилки: замість іти далі на Варшаву, повернувся до Києва. Тут знову загадка: а що було б, якби він таки пішов на Варшаву? Чи такий крок не змінив би дальшого ходу подій принаймні на Сході Европи?

Або ще приклад з Мазепою і Карлом XII. Кажуть в історії, що Мазепа радив Карлові XII йти на північ. Карло XII не послухав його, пішов на Україну і тим примусив Мазепу злучитися з ним передчасно, неприготованим. А що було б, якби Карло XII послухав Мазепу? Чи тоді союзники не оминули б поразки під Полтавою?

Уся пікантність отаких загадок в тому, що на них точних відповідей нема і ніколи не буде; можуть бути тільки більше чи менше правдоподібні припущення.

І от недавно на наших, так би мовити, очах якраз отака загадка народилася. До історії вона ще не належить, бо її не припорошив ще достатньо порох багатьох літ, та й наїжена вона ще багатьма питаннями, що з них деякі з роками повідпадають, зате близькість незмірно загострює всі оті специфічні прикмети загадковости блисками актуальности.

Таємничий 1969 рік

Як вимагає того традиція, 20 січня 1969 р. відбулася з відповідними парадами інавгурація през. Ніксона і в традиційній інавгураційній промові він урочисто проголосив, що здає до архіву конфронтацію, а на фронтову лінію висуває переговори.

На другому ж кінці земної кулі, немов для рівноваги, конфронтація висунулася на чоло. У березні появилися в світовій пресі повідомлення про перестрілки між прикордонними військами Москви і Пекіну на снігами вкритій кризі ріки Уссурі, а пізніше почали кружляти чутки, що Москва збирається почати превентивну війну, щоб знищити атомові споруди Китаю.

Тепер довідуємося, що не допустив до тієї війни през. Ніксон.

Нам відомі дві, хоч фактично дуже подібні, версії про той важливий крок през. Ніксона. Одна версія Джозефа Олсопа у першій частині його статті „Думки з Китаю" („Ню Йорк Таймс Магазин" з 11 березня ц. р.), а друга Джека Андерсона (то мусить бути якийсь інший Джек Андерсон, а не Джек Андерсон, відомий синдикований колюмніст, спадкоємець і вдалий наслідник Дрю Пірсона) у його статті „Чи може Ніксон не допустити до совєтсько - китайської війни?" (англомовне видання щоденника „Америка" з 7 червня ц. р.).

Версія Джозефа Олсопа. — „Неформально, тихо, непомильно, але так, щоб можна було зараз гнівно заперечити, совєти шукали мовчазної американської підтримки для своєї превентивної атаки на Китай, призначеної на знищення китайської нуклеарної програми поки вона виросте завелика. На першій стадії був то підхід мілітарного аташе до мілітарних аташе в кількох столицях... Підхід носив ніби характер випадковости: — „Чи не була б то добра ідея і т. д.", але особи і частота підходів ясно вказували на те, що вони повинні були бути трактовані у Вашинґтоні серйозно. За ними пішли розвідування на вищому рівні... завданням яких було дати Президентові нагоду відповісти... І є відомості з достовірних джерел, що Президент використав ту нагоду і передав гостро і гнівно неґативну відповідь (ст. 31). Совєти майже осягнули ступінь остаточного рішення в 1969 р., але гнівне непогодження през. Ніксона було достатнє, щоб примусити їх відступити (ст. 100)".

Версія Джека Андерсона. — „На початку 1969 р. російські дипломати почали кидати натяки в часі різних дипломатичних прийнять і ставити гіпотетичні питання американським аташе про превентивну атаку на китайські нуклеарні споруди... Пізніше совєтські розвідування почали сягати вищого дипломатичного ступеня. „Чи не було б то ліпше для світу — кидав обережну заввагу совєтський дипломат — якщо б Китай не став атомовою потугою?" Або совєтський маршал суґерував своєму американському відповідникові: — „Президент Ніксон — реаліст. Він напевно розумів би потребу знищення китайських атомових баз". През. Ніксон зрозумів, про що йшлося: чи ЗСА приглядалися б спокійно превентивній атаці Совєтського Союзу на Китай. Він переслав відповідь тим самим неофіційним шляхом: ЗСА не толерували б мілітарної атаки проти Китаю".

Дивний збіг обставин

Якраз у тому ж 1969 р. були написані дві книжки, які говорять про можливості російсько - китайської війни: „Війна між Росією і Китаєм" відомого совєтолога Г. Солсбері та „Чи доживе СР-

(Закінчення на стор. 3-ій)

СОЮЗІВКА В ЮВІЛЕЙНОМУ РОЦІ

(Розмова з управителем оселі УНСоюзу Володимиром Квасом)

— З якими досягненнями зустрічаєте 20-річчя Союзівки?

— Як я вже мав нагоду підкреслити у своєму звіті під час річних нарад Головного Уряду УНСоюзу в травні ц. р., вартість Союзівки не міряється цифрами чи долярами, не вміщається в кількості павільйонів, мотелів та в інших матеріяльних інвестиціях, а лежить в духово - національній та виховній площині. Задумана як приміщення для старших віком членів УНС, оселя наша стала згодом „місцем зустрічі всіх українських поколінь", як про це писала „Свобода", а далі перетворилась на загальноукраїнський культурно - відпочинковий осередок нашої молоді. В цьому, на мою думку, найбільший успіх Союзівки і найбільше досягнення за 20 років її існування.

— Як заповідається вакаційний сезон у цьому, ювілейному році?

— В загальному заповідається дуже добре. Правда, холодна весна і часті дощі „вкрали" нам трохи бизнесу вже в весняному сезоні. Проте, не зважаючи на погану погоду, ми мали декілька великих імпрез, як З'їзд Крайової Пластової Старшини, 30-річчя І Української Дивізії, Делеґатський З'їзд Українського Лікарського Т-ва Північної Америки, 50-річчя КЛК, Конференція СУСТА, ювілей 72-го Відділу СУА, не згадуючи інших товариських зустрічей, весіль тощо. В тому ж часі ми вспіли провести і закінчити підготову до літнього сезону, щоб таки справді гідно зустріти 20-річчя нашої оселі. Відновлено майже всі павільйони, в деяких („Київ", „Чернівці") додано нові кімнати, прочищено велику частину саду за „Києвом", упорядковано тенісові корти, дороги, травники, площі для паркування, посаджено 70 нових смерічок і т. д.

— Вибачте, ми чули, що Батько - Союз п о д арував Союзівці, з нагоди її ювілею, новий мотель?..

— У старому Краю в таких випадках говорили: „Чув, що десь дзвонили, та не знає в котрій церкві". Цей ювілейний „дарунок", про який іде мова, Союзівка зробила сама собі, тобто за моїм проєктом і без контрактора ми перебудували старий ґараж на цілком новий мотель, з 6-ма модерними кімнатами, і дали йому чорноморську назву „Одеса". Всю роботу зроблено з допомогою наших знаменитих фахівців Ст. Лехновського (будівельний майстер) і Волод. Берізки (технічні роботи). До речі, всі кімнати в цьому новому мотелі були замовлені, як тільки почалася його будова.

— А що діється в барі „Веселки"?

— Там здійснюється другий наш проєкт — „Трембіта", йде перебудова бари під гуцульський стиль. Оригінальні скульптурні оздоби виконується за проєктом мистця Мих. Черешньовського, а маестро Е. Козак прибіцяв прикрасити це приміщення своїми малюнками. Щоб надати нашому барові ще більшого гуцульського характеру, міняємо його назву з „Веселки" на „Трембіта".

— Якщо так, то літній сезон заповідається справді цікаво...

— Маєте рацію. Про це найкраще говорять замовлення і резервації кімнат. В деяких павільйонах більшість кімнат уже зайняті на цілий сезон. Тут хочу зазначити, що ціни за кімнати, в порівнянні з минулорічним сезоном, піднесено заледве на 4 відс. Це справді мінімальна підвишка, якщо взяти під увагу теперішню дорожнечу, коли ціни, наприклад, на харчові продукти скачуть з дня на день. Оплати за кімнати в дитячих оселях залишаються ті самі.

— Коли починаються дитячі літні табори?

— Крім дитячих літніх осель, маємо цього літа Тенісовий табір, який починається 23 червня під керівництвом ред. Зенона Снилика і інж. Юрія Савчака. Дитячий літній табір для дівчаток починається 23-го червня і триватиме до 14-го липня, табір для хлопців починається 15-го липня і триватиме до 5-го серпня. З 5-го до 29-го серпня відбуваються в нас, як щороку, Курси Українознавства. Керівництво дитячими літніми оселями в руках фахової вчительки, п-і Євгенії Цікало.

— Як стоять справи з програмами? Чи це може секрет, якого не хочете покищо зраджувати?..

— Дещо з тих „секретів" можна зрадити, розуміється. Почнемо з легкого, розваговото боку. Щоб гідно відзначити ювілей Союзівки, в цьому сезоні приграватиме до танців аж чотири оркестри: „Амор", „Рушничок" з Монтреалю, „Темпо" з Елізабету і наша славна оркестра Союзівки під керуванням Володимира Добощака і Оксани Борбич. Забави відбуватимуться чотири рази на тиждень: у понеділок, середу, п'ятницю і суботу. Понеділкову забаву попередить всіми люблена вечірка „Запізнаймося" з коктейлем, шампанським і стейком (все безплатне, розуміється!). Кожний четвер матиме свою атракцію — т. зв. арґентинську ніч".

— Нас цікавлять ще суботні, концертові програми...

— Власне, в цьому місці маємо кілька „секретів", тобто ми ще не договорилися на сто відсотків із деякими артистами - солістами та мистецькими групами про їхні виступи на союзівці, тому й не хочемо покищо їх називати. Маємо заповнені концертові виступи співачки Анни Чорнодольської з Канади і баса - баритона, соліста Метрополітальної Опери, Андрія Добрянського. З відомих ансамблів виступлять на Союзівці духова оркестра „Прометей" з Торонта під диригентурою мгра Кардаша, Дивізійний хор з Боффало (диригент Ю. Лаврівський) та ще кілька вокальних і танцювальних груп. 15-го вересня відбудеться великий концерт для вшанування 80-річчя нашого щоденника „Свобода". Сподіваємось і цього літа змонтувати першорядний під мистецьким оглядом „Ансамбль Працівників С о ю з івки", складений з нашої талановитої молоді. В ролі майстрів церемонії побачимо й почуємо знову нашу знамениту й „нерозлучну" пару, маестра Владзя Гентиша і Аню Дидик.

— Ще одне, останнє питання...

— Я знаю: про недільні, культурні вечори. Отже, маємо заплановані малярські виставки, сполучені з гутірками на мистецькі теми, Якова Гніздовського, Любослава Гуцалюка, Едварда Козака і скульптора Михайла Черешньовського. Передбачаються авторські вечори Лесі Лисак, Віри Ке і спеціяльний літературний вечір з нагоди появи друком першої книжки Е. Козака-Ека п. з. „Гриць Зозуля". Сподіваємось, що з нагоди ювілею Союзівки відвідають нас також наші гумористи, мистці та мисткині легкого жанру з Ню Йорку, Філядельфії і навіть з далекої Австралії...

— Або, іншими словами: „Нема-то, як на Союзівці в ювілейному році!"

І. К-р

К. Крупський

ВІРШ ШЕВЧЕНКА В ГАЗЕТІ „ГЕРАЛЬДО ДЕ ЕСПЕРАНТО"

Від декількох років мені було відомо, що мій знайомий жид є ентузіястом штучної мови есперанто. Цією мовою він одержує газету „Геральдо де Е с п е р анто" (Вісник есперанто) і в принагідних розмовах коротко інформує мене про зміст цієї публікації. Однак, недавно мене немало здивувало, коли мій знайомий запитав мене про те, хто був Шевченко, а після моєї відповіді обіцяв показати минулорічне жовтневе число „Геральдо де Есперанто", в якому, сказав він, вміщено вірш Тараса Шевченка.

Наступного дня мій знайомий не тільки забрав зі собою названу вище газету, але по дорозі до праці, на скору руку, ще й переклав той вірш Шевченка на польську мову, яку знає прекрасно, бо перед війною закінчив у корінній Польщі польську гімназію. З Польщі вдалось йому дістатись до Палестини, де пережив він час Другої світової війни, а після війни закінчив в Ізраїлі університетські студії і з ріднею переїхав до ЗСА. В тому перекладі я легко пізнав тристрофовий вірш Шевченка, написаний в Кос-Аралі:

І широкую долину,
І високую могилу,
І вечірнюю годину,
І що снилось, говорилось —
Не забуду я.

Та що з того? Не побрались,
Розійшлися мов не знались.
А тимчасом дорогії
Літа тії молодії
Марне пронеслись.

Помарніли ми обоє:
Я — в неволі, ти — вдовою;
Не живем, а тільки ходим
Та згадуєм тії годи,
Як жили колись.

А тепер подамо цей вірш Шевченка, надрукований мовою есперанто:

Taras Ševĉenko
(1814 — 1861)

Kaj ĉi verde-vastan,
Kaj ĉi tombon alte-solan,
Kaj ĉi horon vesper-lastan
Kaj ĉi song'-interparolon
Ne forgesos mi.

Sed por kio? Ne edziĝis,
Kiel fremdaj, ni disiĝis.
Tiutempe niaj karaj,
Tiaj junaj — junaj jaroj
Preterpasis for.

Iĝis oldaj ni finfine:
Mi — ekzile, vi — vidvine,
Ni ne vivas, inter faroj
Rememoras nur pri jaroj,
Kiam vivis ni.

El la ukrajna:
Aleksandr Logvin

Хоч як мій знайомий заохочує мене вивчати есперанто і запевняє, що я успішно опаную цю мову, не маю я часу на її вивчання.

При цій нагоді варто згадати й те, що гаслова Енциклопедія Українознавства між іншим подає, що в царській Росії українці діяли в організаціях есперантистів, побудованих на територіяльному принципі, і що український есперантист В. Дев'яткін переклав на есперанто Шевченкову „К а т е р ину", але в часи терору 1930-их років есперантський рух в цілому СССР був зліквідований.

Читаючи гасло про есперанто в Українській Радянській Енциклопедії, бачимо, що дух того терору ще тяжить в усіх ділянках духового життя совєтської людини. Гасло в УРЕ під „Есперанто" коротке (всього 23 рядки), сухе і не заохочує до вивчення цієї штучної міжнародної мови. Немає в ньому найменшої згад к и про шлях розвитку есперанто в Україні, про його піонерів, публікації і т. п., а як літературу подано т і л ь ки підручник самого винахідника есперанто Л. Л. Заменгофа „Основы международного языка эсперанто" з 1911 р. і „Международный вспомагательный язык эсперанто" — Н. Д. Андреєва, 1957 р.

Ось так виглядає більшість гасел в УРЕ, які відносяться до загальнокультурних ділянок. Люди в Україні, які хочуть про щось із тих ділянок довідатись, силою факту змушені послуговуватись „Большою Советской энциклопедией", тобто російською, бо кожен культурний читач бачить, що гасла УРЕ одні вже перестаріли, другі – чисто пропаґандивні, а інші, як, наприклад, про есперанто, недоговорені, зовсім оминені або немилосердно спотворені.

Повертаючись до г а с л а „Есперанто" в Енциклопедії Українознавства, варто відмітити, що в ньому сказано дещо з історії українських есперантистів в Галичині: в 1904 р. вийшов перший український підручник есперанто Юркова, а в 1912 р. з нагоди чергового міжнародного конґресу есперантистів у Кракові появилася брошурка „Українці і VIII Міжнародний Конґрес Есперантистів" — Л. Денисюка.

У 1913 р. в Коломиї почала виходити українська есперантська газета „Зоря України" (Ukraina Stelo), поява якої припинилася з вибухом світової війни, але в 1922 р. відновлено її видання, що проіснувало до 1930-их років. В той час появився також український есперантський підручник Е. О. Кузьми та український есперантський словник І. Вербицького. Під час видання Енциклопедії Українознавства (2-го тому в роках 1955-57) активними в міжнародному есперантському русі з українців в Північній Америці були М. Михайлів та О. Третяк („Е. У. т. 2, стор. 642-43).

Треба згадати й те, що в днях від 28-го липня до 5-го серпня м. р. в Портленді у стейті Ореґан відбувся 57-ий Всесвітній Конґрес Есперантистів, в якому взяло участь близько тисячі учасників з 40 країн світу. На думку одного з учасників, що пише про той конґрес на с т о р і н к а х польської газети, причиною малого числа учасників була віддаленість місця конґресу від европейських країн. В конґресі не взяли участи есперантисти Совєтського Союзу.

Цікаво, чи взяв у ньому участь хтось з українських есперантистів у вільному світі?

Напевно українці з вільної, незалежної України брали б активну участь у світових конґресах есперантистів і присвячували б більше уваги вивченню цієї мови, трактуючи її як ще один засіб в спілкуванні з іншими народами світу.

Листи до редакції

ПРО ПРОФ. Ю. ВЕРНАДСЬКОГО

У повідомленні про смерть проф. Юрія Вернадського, надрукованому у „Свободі" з 16 червня ц. р., є неточність, що стосується його батька Володимира Вернадського, першого Президента Української Академії Наук у Києві в 1918-19 рр. Цей славетний учений був не фізик, як написано у згаданому повідомленні, а геохемік, мінералог і філософ, що своєю науковою т в о р чістю вплинув на розвиток науки в усьому світі.

Любов Дражевська
Ню Йорк

ПОРАДИ ТИРАНАМ-ДЕСПОТАМ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

їх і їхню владу проти всякого роду замахів. Body guard і німецьке Leibgarde — це однозначні слова.

В стародавньому Римі, після убивства диктатора Юлія Цезаря (44 р. перед Р. Х.) його наслідники — Октавіян Август і Тиберій завели у себе для охорони гвардію, що мала назву „преторіянці". Історія показує, що „тілесна охорона" потрібна не тільки монархам, але й президентам республік. Одначе, абсолютні монархи, диктатори й усякі тирани мають більше причин для спеціяльної охорони свого життя і свого режиму від усякого роду замахів.

Тому поради Шульгина, як забезпечити диктаторську владу, прийняли близько до серця ватажки в Кремлі. Як це виглядає на практиці? Відповідь знаходимо в книжці колишнього австрійського комуніста Александра Вайсберга - Цибульського, що був арештований у Харкові під час великих чисток перед Другою світовою війною.

Бувши у в'язниці 1933 р., Вайсберг довідався від своїх „союзників" про голод, від якого тоді умирали щодня тисячі людей в Україні. Вайсбергові було відомо, що в той самий час на Московщині голоду не було. Один арештований пояснив йому причину:

„Коли б у Москві настав голод, то це викликало б бунт серед людности і у війську також почалося б хвилювання. Але проти заколотів і повстань голодної людности в Україні, в Туркестані та в інших країнах, далеко від Москви, Кремль може послати свою надійну гвардію і вона встановить „порядок"... Так писав Вайсберг у своїй книжці "L'accusé" (Обвинувачений), що що вийшла в Парижі 1951 р.

Ватажки диктатури в Москві і без порад Шульгина та інших реакціонерів уміли створити надійні поліційні відділи для охорони власного життя і режиму.

Хочу тут підкреслити схожість метод різних деспотичних режимів в обороні свого панування. Захоплений „твердою владою" комуністів, Шульгин у книжці „Годы" засудив м'якотілість, нерішучість представників „еліти" царського режиму і хвалив таких енергійних міністрів Миколи II як Столипін: вони, мовляв, романів не писали, опер і симфоній не складали, але „вміли правити". Однак, — зазначає Шульгин, — панівна кляса, на якій стояв царський режим, ослабла. „Був кінь, та з'їздився", — пише Шульгин.

Висновок: мусіла прийти інша „еліта", большевицька, готова на все, аби захопити владу і за всяку ціну не випустити її з рук. Симпатії монархіста Шульгина на боці цього нелюдського режиму, супроти якого злочини царського деспотизму були дитячою забавою. Державморди самодержців всеросійських відступили місце комуністичним держимордам з червоним прапором...

ПРО НАРОДЖЕННЯ ЗАГАДКИ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

СР до 1984 року?" відомого російського дисидента А. Амальріка.

Хоч були ці книжки написані в зовсім інших обставинах, перша в Америці, а друга в Совєтському Союзі, обидві доказували, що війна між Росією і Китаєм майже неминуча, що вона була б для світу великим лихом і що врятувати людство від тієї війни можуть тільки З'єднані Стейти. Тільки вони можуть створити такі обставини, які унеможливили б війну між Росією і Китаєм, а найважливіша передумова до того — нав'язати дружні зв'язки з комуністичним Китаєм.

„Це буде залежати від ЗСА, чи вони будуть далі провадити свою штивну політику супроти Китаю, чи направлять свої минулі помилки і розглянуться за новими підходами", — твердив у своїй книжці Амальрік. Знов же Солсбері у своїй книжці немов би уточнював позиції Амальріка. „З'єднані Стейти мусять нав'язати живі зв'язки з Китаєм", — стверджував він, а тоді вичислив специфічні завдання для ЗСА, з яких більшість уже здійснена: допущення комуністичного Китаю до ОН, заява, що Тайвань — внутрішньокитайська проблема, відновлення торгівлі з комуністичним Китаєм, закінчення війни у В'єтнамі. Залишилося ще тільки зліквідувати американські бази на Тайвані і формально визнати комуністичний Китай.

Питання без відповіді

І Джозеф Олсоп і Джек Андерсон вважають потягнення през. Ніксона за велику заслугу для людства, бо вони кажуть, що війна між Росією і Китаєм була б обов'язково атомовою і світовою. Можливо це і залишиться основною загадкою для майбутніх поколінь: чи дійсно през. Ніксон зробив велике діло, не допустивши до тієї війни? Та нині є ще багато більше питань, зв'язаних з 1969 р., які потребують відповідей.

Можна припускати, що згадані вище натяки і розшуки совєтських дипломатичних службовців таки дійсно були. Та чи дійсно їхнім завданням було дістати згоду през. Ніксона на превентивну атаку? А може їх дійсна ціль була зовсім інша?

В тому контексті важливе місце для майбутнього дослідника матимуть згадані вище книжки. Він буде дивуватися: Чому Солсбері, любитель Росії, а особливо Ленінграду, написав у тому 1969 р., коли в Кремлі нібито рішалося питання вдарити чи не вдарити на Китай, таку прокитайську книжку? Чому каґебісти, роблячи в Амальріка обшук, забрали багато книжок, а манускрипту книжки „Чи доживе СРСР до 1984 року?", також з прокитайським наставленням, не доглянули? Чи то був тільки припадок?

Постскриптум

Все глибше й глибше западається у сутінки минулого 1969 рік, але загроза російсько - китайської війни ще далі є предметом розмов та писань і през. Ніксон далі відіграє тут особливу ролю. Кажуть, що можливості такої війни його дуже турбують і що він вживає зручної дипломатії, щоб до неї не допустити. І чи не є це справді жарт долі, що антикомуністові приписується ролю посередника між двома комуністичними велетнями, які нібито хочуть один одному очі видряпати?

У Ню Йорку відбулася ґрадуація в Академії св. Юра

Ню Йорк (В.Т.) — У неділю, 17-го червня ц. р., тут відбулася друга з черги ґрадуація випускників Академії св. Юра. Цього року закінчило цю українську середню школу 50 учнів, багато з яких одержало стипендії на продовження навчання в коледжах і університетах.

О годині третій по пол. в церкві св. Юра була Служба Божа в намірені ґрадуантів, яку відправив ігумен і парох о. д-р Володимир Ґавліч, ЧСВВ, а йому сослужили о. Маріян Струць, ЧСВВ, і о. Іван Сембрат, ЧСВВ. Ґрадуанти, зодягнені в традиційні тоги, зайняли лавки по середині церкви. Решта місць була зайнята родинами й приятелями ґрадуантів, учителями Академії та початкової школи св. Юра і зацікавленою публікою. Всі абсольвенти приступили до Святого Причастя.

Після Служби Божої, ґрадуанти парами перейшли до авдиторії школи св. Юра, де на стіні виднів великий напис „Щасти Боже! Вітаємо других абсольвентів Академії св. Юра, 1973 р.". Під звуки маршу, відіграному на фортепіяні професором Мирошниченко - Кузьмою, ґрадуанти зайняли місця нижче сцени. Позаду ґрадуантів, на сцені, зайняли місця протоігумен Отців Василіян о. Патрикій Пащак, о. д-р Володимир Ґавліч, ЧСВВ, і директорка Академії сестра Наталія, ЧСВВ. Ґрадуаційні церемонії відкрив молитвою о. д-р Ґавліч, звертаючися до св. Духа з подякою за всі ласки, які одержали ґрадуанти та Академія, і просячи дальшої Божої опіки. Після відспівання американського та українського національних гимнів і після короткого вступного слова майстра церемонії о. д-ра Ґавліча, від абсольвентів виголосила привіт Ірина Рудницька. Говорячи по-англійськи, вона привітала присутніх на цьому святі й висловила надію, що чотири роки науки в Академії дадуть ґрадуантам знання й спроможність переступити з успіхом всі життьові пороги.

Наступною точкою ґрадуаційної програми була українська пісня „Мрія", яку під проводом проф. Богданни Волянської, відспівав Український Клюб при Академії. Опісля, о. д-р Ґавліч представив о. Патрикія Пащака, протоігумена Отців Василіян, який виголосив головну святочну промову. Він звернувся до абсольвентів із закликом ніколи не забувати свого походження, а працювати для добра своєї Церкви та народу. Нав'язуючи до свята Зіслання св. Духа, яке припадало на той день, о. Пащак сказав, що тепер у світі йде боротьба між св. Духом і духом зла, ненависти, незгоди та темноти. Як випускники української католицької школи, абсольвенти повинні станути по боці правди, надії, братерства й любови. Промовець сказав, що сьогодні прощаємо цих 50 абсольвентів, але з надією, що в майбутньому саме вони переберуть в свої руки провід в українській громаді та що будуть ширити славу про нашу Церкву та наш нарід.

Від так відбулася роздача нагород і стипендій. Майстер церемонії о. д-р Ґавліч зазначив, що цього року велике число абсольвентів здобуло стипендії, що вказує на високий рівень Академії. Чотири абсольвенти дістали „Rogents State Scholarships", а університети нюйоркської округи надали ґрадуаційній клясі 6 часткових стипендій. Дві абсольвентки, Оля Шевчук й Ірина Рудницька, здобули „National High School Awards for Excellence", а крім того Оля Шевчук також дістала відзначення від „Governors Committee on Scholasific Schievement". Сім ґрадуантів стали членами „National Honor Society". Найкращою ученицею цього року була Оля Шевчук, яка крім вже згаданих нагород, здобули отири Стипендії до університетів, як також 1,000 Фонду Михайла та Сабіни Турянських. Цей Фонд кожного року надає таку грошову нагороду для найкращого учня Академії. Другою з черги щодо оцінок була Ірина Рудницька, яка здобула дві стипендії. Інші абсольвенти, які дістали стипендії та нагороди були Христина Дармограй, Василь Зваричук, Юрій Лютак, Роман Юзенів, Богдан Сидор-Чарторийський, Євгенія Щерба та Павло Чарський. Деякі з грошових нагород були вручені від парохії св. Юра, Батьківського комітету при Академії, від „Провидіння" та від УРСоюзу. Опісля майстер церемонії о. д-р Ґавліч викликував поіменно ґрадуантів, які з рук директорки Академії сест. Наталії, ЧСВВ, і о. протоігумена Пащака діставали дипломи.

Оля Шевчук виголосила українською мовою прощальне слово від абсольвентів. Вона подякувала вчителям і батькам за працю над ними та зазначила, що сподівається, що ця праця не піде надармо, бо вона підготовила абсольвентів до „виходу на сцену життя". Яку ролю відіграє кожний із абсольвентів — залежить від них самих. Кожний мусить до здобутого в Академії знання додати свою власну індивідуальність, свою уяву, свою фантазію.

Предсідник кляси Юрій Лютак передав для Академії дар від абсольвентів — два звуко - трансформатори та 16 навушників для мовно-навчальної лябораторії.

Кінцеве слово на цій ґрадуації виголосив о. д-р Володимир Ґавліч, ЧСВВ. Він сказав, що катедри українознавства на американських університетах зможуть виконати своє завдання тільки тоді, коли будуть існувати українські середні школи, які для катедр будуть доставляти студентів. „Без сильних підмурівків не встоять золоті дахи" — сказав промовець. Він звернувся до батьків, щоб допомагали українським середнім школам і посилали до них своїх дітей, бо вік „гайскулу"— це формальний вік, а у своїй школі дитина дістане релігійне та національне виховання. Покликаючися на слова Верховного Архиєпископа Иосифа Сліпого, о. Ґавліч звернувся до абсольвентів із закликом не встидатися свого, а працювати для українського народу й Церкви. Він зазначив, що в Україні комуністичний режим нищить все українське. Тому молоді люди тут в Америці повинні стати „апостолами української справи".

На закінчення імпрези кляса абсольвентів відспівала пісню „Альма Матер" і під звуки маршу та оплески публіки, парами залишили авдиторію школи.

Загальні Збори Осередку СУМА

17-го березня ц. р. голова Осередку СУМА, К. Василик, відкрив річні загальні збори Осередку ім. генерала хорунжого Тараса Чупринки в Ню Йорку.

Загальними зборами проводила Президія: Є. Гановський — голова, А. Лозинський — заступник голови, Сидор Чарторийський і Л. Цебрій — писарі. Після привітів від представників різних українських організацій і установ, уступаюча Управа відчитала звіти.

Булавна Анна Лавро подала числовий стан Молодшого і Старшого Юнацтва, яке активно брало участь в десятьох сумівських апелях, на Злеті і Здвизі СУМА, на концертах Школи Українознавства, на вишкільно-відпочинкових таборах для юнацтва і на вишкільнім таборі для впорядників і виховників. По роях відбуто 208 виховних сходин із запляннованою програмою. Щоб збагатити уклад сходин, булавна відновила гурток малярства під проводом подруги М. Мацько, і гурток співу під керівництвом подруги І. Твердовської. Булава і Станиця перевели маскараду „Чарівний Ліс",а курінь Старших Юначок „Червона калина" спозорував Б а з а р. Кіш Старшого Юнацтва відбув три юнацькі забави і зі своєї ініціятиви купив стіл для стук - пуку. Хоча спорт був дещо занедбаний, з приходом Олімпіяди на сумівській Оселі, Молодше Юнацтво створило спортову дружину копаного м'яча, і Старше Юнацтво — дві дружини відбиванки.

Активну участь членів Осередку в усіх демонстраціях і маніфестаціях, на панахидах, академіях і національних святах міста Ню Йорку підкреслив організаційний референт С. Кіра.

Спортова референтка Галя Бадяк підкреслила перепони у розвитку спортової ділянки в Ню Йорку — тобто брак здобуття залі для конечних вправ. Старше Юнацтво брало участь у відбиванкових турнірах СУАСТ - СХІД, в Осередку СУМА в Філядельфії, і на останнім Злеті. Спортова дружи н а „Непоборні" також організує відбиванкові дружини Старших Юначок і Дружинників.

Пресова референтка Ірина Твердовська реферувала про працю осередку в статтях і дописах в українській пресі.

У культурно-освітній ділянці Осередок був дуже активний — при осередку існували: дівочий хор „Жайворонки" під диригентурою інж. Романа Степаняка, танцювальний ансамбль „Верховинці" під мистецьким проводом хореографа Олега Ґензи, та молодша танцювальна група під проводом Дарії Ґензи, — поділена на дві півгрупи: молодші і старші, і декляматорський гурток. Протягом минулого року вони мали ряд мистецьких виступів у Ню Йорку і околиці. Хор „Жайворонки" і Танцювальний Ансамбль заплянував виїхати на турне до Клівленду, Детройту і Чикаґо.

При Осередку існує Школа Українознавства з дванадцятьма клясами та десятьма учителями. Школу відвідує 130 учнів. Цього року проф. Павлина Андрієнко-Данчук перебрала директорство від проф. Степана Демчишина. Останнього року закінчило школу і здало матуру 10 абітурієнтів. крім цього, школа відсвяткувала закінчення 71/72 шкільного року та свято Миколая. Запляновано відсвяткувати ще три свята: Роковини Шевченка, Великдень разом зі святом матері та закінчення 72/73 шкільного року. Адміністратор школи — М. Ґайдич.

У праці Осередку допомагав Батьківський комітет, який цього самого вечора також відбував загальні збори. За проведену працю Батьківського комітету звітував голова М. Ґайдич.

Одночасно звітували Марійка Барна — секретарка, до якої вплинуло 136 різних письм і вислано 154 письм, Христя Грицковян — референтка сумівських видань „Крилаті" і „Авангард", та Леся Цебрій — референтка зовнішних зв'язків, яка підкреслила співпрацю СУМ-у з ТУСМ-ом і іншими організаціями.

Голова К. Василик закінчив звіти з закликом до дальшої творчої праці і боротьби за права українського народу. Після дискусії, в якій присутні дякували уступаючій Управі за проведену велику працю, на внесок Контрольної комісії одноголосно уділено Управі абсолюторію.

Номінаційна комісія, під проводом Володимира Костика, подала склад нової Управи, яку вибрано одноголосно: — Корнель Василик; заступниця — Єлисавета Сидор. Чарторийська; організаційний — Зеновій Галькович; рекордовий і технічний секретар — Марійка Барна; культурно-освітній Барна; культурно - освітний — Христя Грицковян; спортові — Ніна Костик, Юрко Гірняк; пресова — Леся Цебрій; булавний — Петро Когут; зовнішні зв'язки — Ірина Твердовська; господарський — Славко Сидор-Чарторийський; кольпортер — Богдан Пилипів; фінансові — Мирон Корнага, Василь Лавро; референт дружинників — Євгенія Кузьмович. Вільні члени: Анна Лавро, Володимир Костик, Галя Бадяк, Оля Чаплай, Богдан Коваль. Контрольна комісія: голова — Теодор Воляник; члени: Орест Мушкевич, Євген Королюк, Степан Кіра, Михайло Фурда. Товариський суд: голова — Василь Яськів; члени — Юрій Микитин і Володимир Степаняк. Батьківський комітет: голова — Микола Ґайдич; члени — Стецько, Манастирський, Приймак, Кобилецький, Когут, С. Журавський, Клюкевич. Пізніше докооптують ще дві пані.

В імені Головної Управи СУМА, мґр Євген Гановський побажав новообраній Управі багато успіхів та закликав присутніх допомагати у будові світлиці в Оселі СУМА в Еленвіллі. Поновнообраний голова К. Василик подякував за перевибір та закликав велику сумівську громаду до тісної співпраці над вихованням української молоді.

Збори закінчилися співом „Боже, вислухай Благання."

Леся Цебрій

Шевченківське свято в Озон Парку, Н. Й.

Кільканадцять років тому засновано в дільниці Квінсу в Озон Парку нову українську парохію під опікою Покрови Пресв. Діви Марії. Жертвенні парохіяни скоро побудували невелику церкву і при ній згуртувалися під духовним проводом душпастиря, тепер о. Любомира Мудрого. При парохії відбуваються різні розвагові й товариські імпрези, існує церковний хор під диригентурою проф. Богдана Крушельницького. Старанням отця пароха засновано суботню школу Українознавства з вісьмома клясами й садочком; з учителями Ольгою Балабан, Романом Мізуром і Ю. Юрченком, що відданою працею, педагогічним хистом поставили школу на високому рівні. Вони теж улаштовують шкільні імпрези, які відбуваються в церковній залі, гарно вдекорованій парохіянином Колодієм.

11-го березня влаштовано чайний вечір із пописами шкільних дітей, а 1-го квітня силами школи й церковного хору відбувся концерт на пошану Тараса Шевченка. Після відспівання хором „Заповіту" й пісні „Ой, з-за гори кам'яної", о. парох відкрив свято і привітав присутніх громадян, підкреслюючи значення кожнорічного вшанування нашого найбільшого поета, Тараса Шевченка, національного пророка й виховника нації. Д-р Василь Лев виголосив доповідь про значення Шевченкового „Заповіту", завжди актуального. Шкільна молодь виступила з індивідуальними і збірними деклямаціями, співами тощо. Наталка Гончаренко, IV кл. виголосила вірш „Сонце заходить", учениці V. кл. Христя Морик і Рома Мізур продеклямували вірш „Думи мої'". Учениці кл. V. Дарка Менцінська і Рома Мішко віддеклямували вірш „Минають дні..." Початок поеми „Тополя" деклямувала Катерина Федорів, III кл., а Ліда Квасній VIII кл. продовжувала його, інтерпретуючи зміст поеми. Четверо бандуристів, Галя, Мирося, і Борис Гарматії та Петро Проценко відіграли на бандурах пісні „Думи мої", „ Реве та стогне" і „По діброві вітер віє", при чому приспівувала Галя Гарматій. Опісля Галя Гарматій виголосила вірш „Мені тринадцятий минало", а поему „До Основ'яненка" віддеклямували учні VIII кл. Ярослав Саленко і Любомир Лабенський. Ірина Квасній, VIII кл., що як і її сестра, визначається декляматорськими здібностями, виголосила гарно поему „Гамалія". На закінчення десять учнів кляс II, III, V, VIII, відіграли сценічну картину на три сценки „Учітеся, брати мої". Опісля всі разом із школярами відспівали український національний гимн. Батьки дітей та інші громадяни мали змогу побачити успіхи праці в Школі Українознавства під проводом о. пароха та вчителів, що багато праці вкладають у релігійне та національне виховання молоді. Присутні нагороджували виконавців гучними оплесками. Довго ще після концерту гуторили присутні, дякуючи виховникам нашої молоді, що не тільки попишується виступами, але й вчиться любити своїх рідних, свою церкву і свій нарід.

Присутній

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!

– КОРОТКІ ВІСТКИ –

В МІСЯЦІ ЧЕРВНІ ПОПУЛЯРНІСТЬ ПРЕЗИДЕНТА НІКСОНА залишилася на тому самому рівні, що була в попередньому місяці. Опитування, переведене агенцією Ґаллупа виказало, що із запитаних американців 44 відсотки вважають, що президент Р. Ніксон добре виконує свої обов'язки, а 45 відсотків заявило, що він не виконує їх задовільно. 11 відсотків із запитаних сказали, що ще не мають певної опінії. Подібні висновки агенція Ґоллупа проголосила також в кінці травня ц. р. Популярність президента Ніксона впала від січня ц. р., тобто від часу його другої інавгурації. Тоді опитування виказувало, що 68 відсотків схвалювало працю Президента, а тільки 25 відсотків були проти нього. Популярність президента Ніксона впала головним чином через Вотерґейтську аферу.

ЗБРОЙНІ СУТИЧКИ, У ВИСЛІДІ ЯКИХ Є ВБИТІ ТА РАНЕНІ, продовжуються у Південному В'єтнамі. Важкі бої ведуться в районі Меконґ дельти, недалеко Гоай Нгон (центральна прибережна рівнина) та в центральному В'єтнамі. Все це діється, не зважаючи на щойно підписаний додатковий договір про перемир'я у В'єтнамі.

В ТРЕТЮ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
мого Найдорожчого МУЖА

бл. п.

ВОЛОДИМИРА ХОЛЄВЧУКА

будуть відправлені

СЛУЖБИ БОЖІ

в Церквах: СВ. ЮРА і ПРЕЧИСТОЇ ДІВИ МАРІЇ

в неділю, 1-го липня 1973 року

о год. 10-ій рано

Про молитви просить

Дружина МАРІЯ і РОДИНА

В пам'ять Дорогої і Незабутньої
сл. п. ІВАННИ СКОПЛЯКОВОЇ
складають суму 25.00 долярів
на Фонд „Червона Калина"

Д-р Ірина і Витовт ЛЕВИЦЬКІ

Клівленд, Огайо

Нев'янучий вінок
на могилу
моєї Любої
ДРУЖИНИ

ГАЛІ ВОРКЕВИЧ

яка відійшла з того світу 15 липня 1972 р.

О, Боже, як тяжко, болить та рана, яка залишилась у моєму серці!

Дорогенька моя, як колись Тобі прийдеться шукати мене серед могил, то і камінь підійметься і скаже, що Тебе любив. Любив Тебе і любити буду, поки Тебе я не забуду, в кожному дні, бо щастям Ти була мені.

Твій муж ВОРКЕВИЧ ВАСИЛЬ

Подаю до відома всій Родині і Приятелям,

що в день 15-го липня 1973 року

відправиться

СЛУЖБА БОЖА

в Церкві СВ. ЮРІЯ в ТИМИНС, Онтаріо, Канада
і буде посвячення 18 медальчиків Ісуса Христа
і 12 Апостолів.
Опісля буде

ПОСВЯЧЕННЯ НАШОГО СПІЛЬНОГО ПАМ'ЯТНИКА

на цвинтарі в Тиминс, Онтаріо, Канада.
Прошу, чия ласка, бути присутнім, за що буду дуже вдячний.

ВОРКЕВИЧ ВАСИЛЬ

З найбільшим болем, з глибокою скорботою сповіщаємо улюблених Друзів, щирих Прихильників та численних Знайомих, що на світанку 18-го червня 1973 року, після наглої і важкої недуги — несподівано відійшла у Вічність
наша Найдорожча —

сл. п.

НАДІЯ ВЕРЕТЕНЧЕНКО-РОЗМАЙ

Народжена в Україні 21-го вересня 1917 р. На початку Другої Світової Війни закінчила філологічний факультет Харківського Державного Університету. Деякий час працювала відповідальним секретарем часопису „Дніпрова Хвиля" в Кременчуці, де й побралася з майбутнім чоловіком. Згодом на еміграції вчителювала при Таборовій Гімназії в Ельванґені (Німеччина), по тому була професором першого Матурального Курсу Школи Українознавства Детройт-Схід.

Погасла Божа свічка... 20 червня 1973 року заходами Православної Церкви св. Андрія, довершено похоронний чин на місцевому цвинтарі Еверґрін.

Хай же чужа земля буде їй легкою і рідною!

Навіки скуті невимовним горем:

мати ОНИСІЯ
чоловік ОЛЕКСА
дочки — МАРИНА ФАРКАС і ТАЇСА
зять ҐРЕҐ ФАРКАС
та внук ДАРІЙ

Замість квітів на свіжу могилу, просимо складати дарчі внески на Видавничий Фонд Об'єднання Українських Письменників „Слово".

Микола Старовійт

В околиці Лос Анджелесу 3-го березня ц. р. після тяжкої недуги відійшов у вічність на 75-му році життя бл. п. Микола Старовійт — майор Армії УНР, учасник визвольної боротьби, а зокрема, учасник Першого (1919 - 1920 рр.) і Другого Зимових Походів Армії УНР.

Микола Старовійт народився у свідомій українській родині 11-го грудня 1998 року у Бахмачі на Чернігівщині — Україна. Він почав військову службу в російській Армії, пройшовши підстаршинський вишкіл однорічником в запасовій частині 9-го Уланського Бугського полку й був приділений до 5-ої школи прапорщиків у Києві.

Після першого большевицького повстання у Київському арсеналі всі військові школи були евакуйовані з Києва до Єйська на Кубані, але на заклик Української Центральної Ради юнаки-українці залишились у Києві і з них було зформовано дві українські юнацькі школи, другу з яких, 22-го грудня 1917 р. скінчив Микола Старовійт.

Щоб підвищити кваліфікації молодших старшин у Києві створено Інструкторську школу старшин, яку Микола Старовійт скінчив і його приділено до 37-го Стародубського полку Гетьманського війська, що саме тоді почало формуватись, але скоро звільнився з цього полку й перейшов до 1-го Чорноморського полку, що ним командував, сл. пам. полк. Царенко. У складі цього полку Микола Старовійт бере участь у повстанні проти Гетьмана і лишається в ньому під час всієї кампанії 1919 року.

Під час весняного наступу з Галичини, на початку 1919 року Чорноморський полк був переіменований на 8-ий Чорноморський та приділений до 3-ої дивізії Армії УНР, в складі якої полк брав участь у славних боях під Вапняркою і там був смертельно ранений полковник Царенко і його заступник полк. (тепер генерал) Михайло Крат. Микола Старовійт був командиром 4-ої сотні 8-го Чорноморського полку 3-ої Залізної дивізії.

Під час Першого Зимового Походу, після Різдва 1919 р. Микола Старовійт тяжко захворів на тифус, що тоді десяткував ряди Української Армії, а після видужання він приєднався до 4-го Київського кінного полку і в складі цього полку перебував та брав участь в боях до кінця Першого Зимового Походу, як також і всю кампанію Армії УНР аж до 20-го листопада 1920 р. (перехід Армії УНР за Збруч).

Микола Старовійт, як сказано вище, брав участь у Листопадовому Рейді знаному під назвою Другого Зимового Походу (закінченого трагічно розстрілом 359 Лицарів під Базаром), про який Микола Старовійт написав цікавий спогад-55 ст. брошуру під наголовком: „У Листопадовому Рейді" (спогад учасника), яка видана в 1968 році (офсетна продукція з газети „Канадійський Фармер" і „Вільний Світ" — Лютий-Червень 1967).

Про найтяжчий шлях Миколи Старовійта в Другому Зимовому Поході не пишемо з огляду на докладний опис в брошурі.

Останнє становище, що його займав Микола Старовійт у війську було: командир 3-го куреня 1-ої Української протипанцерної бригади, якою командував сл. п. полковник (пізніше генерал) Петро Дяченко. Ця бригада входила до складу Української Національної Армії під командою генштабу генерала - полковника П. Шандрука, до складу якої входила і 1-ша УД „Галичина".

За участь у визвольній боротьбі в Армії УНР, бл. п. майора Миколу Старовійта нагороджено Орденом „Залізного Хреста", також

Микола Старовійт
(11 - 12 - 1898 — 3 - 3 - 1973)

Хрестом Симона Петлюри, Воєнним Хрестом і відзнакою „Хреста Залізного Стрільця".

Заходами рідного брата, громадсько - суспільного діяча в Лос Анджелесі Гліба Старовійта тлінні останки покійного Миколи Старовійта з Лос Анджелесу перевезено до Бавнд Бруку, де 10-го березня ц. р., о 12-ій год. дня після Заупокійної Служби Божої поховано на Українському Православному цвинтарі при участі представників комбатантських організацій: голови Орденської Ради Залізного Хрес- о. майора В. Біловщука, Лицаря Ордену Залізного Хреста о. полковника В. Задояного, о. пполк. Дм. Бакума — голови Збірної Станиці СУВА в Ню Йорку і о. сотника Юрія Тамарського представника від ОбВУА у Ню Йорку, а також інших організацій.

Похоронні обряди довершив настоятель УПЦеркви-Пам'ятника св. Андрія в Бавнд Бруку митроф. прот. о. Павло Фалько при співучасті митр. прот. о. І. Шпаченка та диригента проф. І. Паливоди. Над відкритою могилою на цвинтарі прощав Покійного від імени Лицарів Залізного Хреста учасник Першого Зимового Походу полковник В. Задояний.

Під час трапези спогадами вшанували Покійного Лицаря - побратима по зброї: сотник Ю. Тамарський від ОбВУА і пполк. Дм. Бакум від імені вояків 3-ої Залізної дивізії Армії УНР та Збірної Станиці СУВА, а брат Покійного Гліб Старовійт згадав кількі епізодів із визвольної боротьби покійного брата Миколи. На закінчення трапези о. Павло Фалько відзначив патріотичним словом заслуги Покійного Лицаря Миколи Старовійта перед Україною.

Відійшов у вічність один із учасників 2-их Зимових Походів Армії УНР, Першого Легендарного й героїчного 1919-1920 рр. і Другого трагічного, що закінчився в Листопаді 1921 року розстрілом 359 Лицарів під Базаром, які своєю кров'ю писали невмирущі сторінки Актів 22-го Січня 1918-1919 рр. про Незалежність і Соборність Української Держави-Української Народної Республіки, про яких писав Головний Отаман Військ і Фльоти Української Народної Республіки св. п. Симон Петлюра в пам'ять Поляглих за Державність так: „В день свята української державности встають передо мною постаті лицарів і мучеників великої Ідеї — „Тих, що створили спільним чином свого життя найкращу леґенду — леґенду оружної боротьби її за своє право жити вільно і державно - незалежно", „Тих, хто заслужив право на те, щоб стати незабутнім в історії України"...

Микола Старовійт осиротив рідного брата Гліба Старовійта, теж учасника визвольної боротьби в повстанських Загонах, його дружину Марію Старовійт, ближчу й дальшу родину в Україні та побратимів по зброї з Армії УНР.

Дмитро Бакум

В Балтиморі виступив хор „Гомін" з Канади

19-го травня ц. р. шість канадських автобусів зі золотими великими написами на синіх полотнищах англійською мовою „Поклін Т. Шевченкові з нагоди 25-ліття відновлення СУМ-у в Ст. Кетеринс", прямували американськими гайвеями до столиці ЗСА, Вашингтону.

У Балтиморі під Домом Української Молоді з автобусів вийшло 275 осіб; це були члени хору, оркестри, танцювальної групи, юні сумівці, виховники і члени управ на чолі з головами СУМ-у М. Кобилецьким зі Ст. Кетеринсу і Саламоном з Велланду. Їх привітали члени Визвольного Фронту Балтимору і попросили до Дому Української Молоді на відпочинок і вечерю. Після вечері і різних милих несподіванок, (бо деякі знайомі, чи навіть односельчани не бачились 20, а то й 30 років), місцеві українські родини забрали майже всіх гостей до своїх домів на нічліг.

На другий день о 9-ій год. ранку канадські гості знову зібрались в Домі Української Молоді, де по розпорядження транспортового, Миколи Кобилецького посідали до автобусів та в асисті молодих виховників Ю СУМА з Балтимору вирушили до Вашингтону. Там під пам'ятником Т. Шевченка їх знову привітали місцеві українські делегації з прапорами організацій, і викинуючи точки програми, віддали поклін Тарасові Шевченкові. Відтак оглянули важливіші місця столиці, та над вечером повернулися до Балтимору.

Тут о 6-ій год вечора, в театральній залі при католицькій школі „Сакрет гарт" відбувся гостинний концерт. Заля була вщерть виповнена українськими і американськими глядачами. Це, мабуть, вперше в історії українського Балтимору, глядачі бачили величавий мішаний хор в числі около сотні осіб в дуже гарних народних строях і велику оркестру, що приґравала до пісень. І, мабуть, вперше балтиморці побачили таку велику юнацьку танцювальну групу, яка свої танці переплітала з хором і оркестрою в одну велику цілість. Програму присвячено в честь Т. Шевченка і в честь 25-ліття СУМ-у в Ст. Кетеринсі і точки були виконані з надзвичайною красою, за що захоплена публіка нагороджувала грімкими оплесками.

Перед закінченням концерту вийшов голова концертового комітету Степан Васлів, та подякував балтиморцям за численну участь, а членам СУМА і ОЧСУ за дводневну щиру гостинність. Відтак до нього приступив голова місцевого осередку СУМА, Теодор Кузьмів з двома маленькими юначками що тримали квіти в руках і в імені осередку СУМА Балтимор, склав привіт і побажання з нагоди 25-ліття СУМ-у у Ст. Кетеринсі. Він закінчив словами: „Хай Бог дозволить вже на 30-ліття віддати поклін Т. Шевченкові на могилі в Каневі у вільній Україні". Опісля юначка, Ліда Войтович деклямувала вірш „Ви Шевченкові поклін зложили", передаючи п. Василеву букет квітів. Друга юначка Дарця Тимюк приступила до диригента Остапа Брезденя, та сказавши віршик також подала квіти диригентові. Від місцевого Відділу ООЧСУ склали привіти: голова К. Бабяк, а від хору ООЧСУ в Балтиморі — диригент М. Кормелюк. Він не тільки подивляв виконавців, а передусім з великим признанням висловився про диригента мішаного хору „Гомін", Остапа Брезденя і балетмайстрів п-ва Трусь, що підготовили танцювальну групу „Веселка".

Андрій Чорний в імені, і Батьківського комітету ЮСУМА, і в імені спеціяльно створеного комітету в справі цього гостинного приїзду Канади, дякував виконавцям і глядачам, а передусім членам ООЧСУ і СУМА за піддержку і за успіх на господарчому полі, особливо — М. Монастирській і жіночій секції за куховарство і добре прийняття дорогих гостей з Канади.

Відтак відспівано „Ще не вмерла Україна", і всі розійшлися на відпочинок.

В понеділок 21-го травня о 8-ій год. ранку біля Дому Української Молоді канадські гості попрощалися з балтиморською громадою. Залунав свисток, команда енергійного голови М. Кобилецького, і вони помчали на північ.

П. К - ів

НОВА ЗЕЛЯНДІЯ ЗАТІСНЮЄ ЗВ'ЯЗКИ З СССР

Веллінгтон. — Тут поінформовано, що для поширення зв'язків між СССР та Новою Зеляндією, місія СССР в Новій Зеляндії буде підвищена до статусу посольства. Одночасно уряд Нової Зеляндії повідомив, що до кінця цього року він відкриє в Москві посольство Нової Зеляндії.

ЮГОСЛАВСЬКІ КОМУНІСТИ ВІДВІДАЛИ МОСКВУ

У дорозі з відвідинами на Кубу делегація Союзу Комуністів Югославії відвідала 19 червня Москву, де відбула наради з представниками ЦК КПСС. Делегацію очолював С. Доланец, секретар Виконавчого комітету СКЮ, сподіваний наступник Тіта.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ПЕТРО НАЗАРЧУК, член УНС Відд. 117 Т-ва Запор. Січ в Ню Йорку, Н. Й., помер 4-го лютого 1973 р. на 76 р. ж. Нар. в с. Семенівцях, пов. Коломия, Україна і став членом УНС в 1930 р. Полишив у смутку дружину Олену, дочок: Марію і Анну, сина Андрія, 10 внуків і родину. Похорон відбувся на цвинтарі Mt. Olivet.

Вічна Йому Пам'ять!

Анна Басараб, секр.

АНАСТАЗІЯ ЧУЧМАН, членка УНС Відд. 221 Б-ва св. Степана в Чикаґо, Ілл., померла 9 лютого 1973 р. на 69 р. ж. Нар. в Дрогомиль, пов. Яворів, Україна і стала членкою УНС 1950 р. Полишила в смутку доньку Ірину та 3 внуків. Похорон відбувся 12 лютого ц. р. на цвинтарі св. Миколая в Чикаґо, Ілл.

Вічна Їй Пам'ять!

Т. Шийкула, секр.

МИХАЙЛО ІВАНЧУК, член УНС Відд. 313 Б-ва св. Івана Хрестителя в Smithmill, Pa., помер 27 січня 1973 р. на 68 р. ж. Нар. в Smoke Run, Pa., і став членом УНС в 1929 р. Полишив у смутку 5 сестер. Похорон відбувся 30 січня 1973 р. на цвинтарі св. Марії в Ramey, Pa.

Вічна Йому Пам'ять!

Анна Захворська, секр.

ТАРЗАН, Ч. 6952. Момбай не певний, чи вилікує Тарзана

THE SECOND DAWN RISES OVER THE VILLAGE OF THE MEDICINE MEN, BUT, IN THE 'HOUSE OF MOMBAI,' TARZAN'S LEGS REMAIN PARALYZED...
WE USE THREE 'MATIMATI' ON YOUR BACK, FRIEND TARZAN. YOU SAY YOUR LEGS STILL DEAD....
MAYBE I WAITED TOO LONG, MOMBAI, AFTER EVIL MEN STICK ME WITH BAD MEDICINE, BEFORE I CAME FOR YOUR HELP!
WE HAVE ONE 'MATIMATI' LEFT... IF THIS FAILS — YOU CALL SKY MACHINE COME, TOMORROW — TAKE YOU TO MOMBUZZI!

Другий світанок зринає над оселею лікуючих мужів, але у „Домі Момбая" ноги Тарзана далі спаралізовані...

Ми вживаємо трьох „матаматі" на твоїй спині, друже Тарзане, а ти говориш, що твої ноги все ще мертві...

Можливо, що я ждав задовго, Момбаю, після того, як злі люди вкололи мене поганим ліком, — заки я прийшов до вас за допомогою!

Маємо ще один „матаматі", що залишився. Якщо він заведе, то ти викличеш завтра небесну машину, щоб забрала тебе до Момбуззі.